

Učiteljicam!

Gibanje ženstva. — Organizacija žena v »Ženskem Pokretu«. — Ustanovitev glasila.

Obhajamo obletnico ustanovitve »Ženskega Pokreta« v Ljubljani.

Spominjate se na proglas, ki smo Vam ga poslale skupno z vabilom k ustanovitvi mu obnemu zboru in sodelovanju. V tem proglasu smo obrazložile naše stremiljenje in naš cilj, ki ga ponavljamo združenega v kratkih besedah: prosveta žene, dosega vseh državljskih pravic za ženo. In ker živimo v času, ko gospodarske razmere same tirajo ženo v boj za obstanek, ko začena sama na sebi čuti, da ima pravico le delati, plačevati davke, trpeti pod krivičnimi zakoni, ki so jih snovali moški brez njenega sodelovanja — sebi v prilog — zato se jih je odzvalo našemu klicu dovolj častno število in se včlanilo v našem društvo.

A ne samo v Ljubljani, temveč po vsej državi se je začelo oživljati žensko gibanje, tako, da imamo po raznih krajih države že 15 »Ženskih Pokretov«, ki so vsi živahno na delu. A kar nam najbolj jamči, da bo naše delo uspešno, je to, da so vsa ta društva v tesni zvezi med seboj, da streme s skupnim delom za skupnim ciljem. In da bi bilo delo še bolj poglobljeno in enotno, so se vsi »Ženski Pokreti« združili v Alijanso Ženskih Pokretov, katere upravni odbor se sestane večkrat na leto k skupnim posvetovanjem.

Tu se je pojavila takoj spočetka potreba po enotnem glasilu, ki naj ojači naše medsebojne zveze, nas bodi v skupnem delu, nam daje pobudo, dviga našo samozavest ter pridobiva novih nabornikov za naše ideje.

List bo razpravljal o vseh aktualnih vprašanjih s stvarno-kritičnega — ne z enostransko strankarsko-kritičnega vidika. Tako bo najbolje ustrežal namenu našega pokreta: pripravljati bo ženo za njeno bodočo nalogo v javnem življenju, ki jo bo morala prosmatrati s stališča socialne pravičnosti, ne s stališča strankarskega koristolovstva. Utraj bo pot prepričanju, da politika ni to, za kar jo smatra dandanes večina ljudi: brezobzirna borba za strankarske in osebnosti koristi, ampak, da je njeno bistvo delo za blagor človeštva. Kajti le če bo žena prepričana o pravem namenu politike ter

bo uravnala svoje delo po tem prepričanju — le tedaj je vredno boriti se za dosego ravnopravnosti z možem na vsen poljih javnega in zasebnega življenja.

Prepričane smo, da nam bodo na tej poti podali roko naši najboljši in najbolj posteni možje, ki že uvidevajo, da mora biti borba za izboljšanje družabnih razmer skupna. Kakor družina najpeše uspeva v složenem, enakovrednem sodelovanju moža in žene, tako bo tudi država, družba dossegla najvišjo možnost razvoja šele tedaj, ko se bodo s sposobnostmi moža družile ženske zmoglosti k skupnemu harmoničnemu delu za skupni blagor.

Zato nikar ne prezrite našega klica z gesto odpora proti vsemu, kar je v kakršni koli zvezi s politikom. Ravno sedaj je bolj kot kdaj prej dolžnost vsake žene, da se zanima za vprašanja, ki spadajo v področje politike, kajti baš sedaj se snujejo zakoni, ki pišejo tudi ženi njeno usodo — brez nje. In ali ni med našimi ženami ravno učiteljica v prvi vrsti poklicana, da se zanima za vsa javna vprašanja, bodisi v svojem lastnem interesu, bodisi z ozirom na svoje stališče, ki ga ima zlasti na deželi napram drugim ženam, ki čisto pri njej iščejo nasvetov in pobude. A če sama ni informirana, kako naj si pridobi zaupanje in kontakt z ljudmi, na katere je več ali manj navezana že vsled značaja svoje službe?

Zato upamo, da Vam bo dobrodošel naš list, ki bo izhajal pod imenom »Ženski Pokret«. Stalne rubrike bodo imele sledeča vprašanja: položaj žene v javnem življenju, socialna vprašanja, politični pregled, vprašanje o miru, poročila »Alijanse Ženskih Pokretov«. Poleg tega bo list prinašal tudi beležke iz higijene, gospodinjstva, mode itd. Tiskal se bo za Hrvatsko in Slovenijo v latinici, za enkrat v srbohrvaščini, slovenski članki, ki bodo dobro došli, bodo izhajali v slovenščini. List bo izhajal vsakih 14 dni, prva številka izide 1. februarja t. l. Vsaka številka bo veljala 2 Din. Prvo številko bomo poslale vsem našim članicam, upamo pa, da se tudi druge odzovejo našemu vabilu in čimprej javijo svojo naročbo na list pri »Ženskem Pokretu« v Ljubljani.

Materijalne zahteve.

V zadevi plač se kongres pridružuje resolucijam mladoučiteljstva in rezumira to v sledečih resolucijah:

1. Kongres protestira proti prenizkemu, t. j. 12% povišanju plač, ki odgovarja družinskemu indeksu 340, medtem ko ta dosega 650.

2. Pričakujejoč popolne revizije in izenačenja plač z ostalim uradništvom, zahteva novo mesečno doklado za vse stopnje plač isto.

3. Smatra za neobhodno potrebno razdelitev drž. uradništva le v 30 do 40 kategorij, namesto dosedanjih 1775 kateg.

4. Predlaga ureditev enotne in enake plače za vse učiteljstvo in zahteva, da se do klade budžeta porabijo predvsem za mlajše učiteljstvo.

5. Zahteva odstranitev raznih doklad — razen družinskih — kakor doklad za upraviteljske posle, stanarino itd., ker te delajo nepravilne razlike med učiteljstvom. Plača sama naj pa zadostuje, da bo lahko učitelj stanu primerno živl.

6. Zahteva le družinske doklade in sicer 30% osnovne plače za vsakega otroka.

7. Kongres obsoja finančno politiko vlade, ki namerava favorizirati kapitaliste in natovoriti finančna bremena na ramena delstva, posebno pa državnega uradništva.

Enotna fronta uradništva in delavstva.

Državni nameščenci smejo zaupati le v same sebe ter se morajo združiti z ostalim proletarijatom, če se hočejo uspešno boriti proti kapitalizmu in delodajalcu-državi. Federacija je prva, ki je pripravljena stopiti v skupno fronto z ostalim uradništvom.

Kongres se je tudi bavil s pedagoškimi vprašanji. Gdč. Bonet je predavala o praktičnih sredstvih, uporabljenih za poučevanje proletarske morale, ki je edina racionalna in humana. Že 2 leti študira federacija problem proletarske morale teoretično in sedaj lahko preide k problemu pedagoške uporabnosti.

Debata o sindikalističnih tendencah je bila kakor običajno živa in zanimiva. Pojavili sta se dve nasprotni struji, komunistična in anarhistična. V večini je bila prva struja.

Kljub neednosti v tendencah je kongres enodušno izvolil za sekretarja federacije znanega socialnega delavca g. Doumagera.

Po kongresu se je vršil miting, na katerem je učiteljstvo vzklikalo proletarijatu mesta Grenoble. Po mitingu se je vršila skupno z delavstvom manifestacija na ulicah, kjer se je pela internacionala in se je protestiralo proti nerepublikanskemu režimu.

Gorup Ljubo.

Delovanje ožjega sosveta Pov. UJU Ljubljana.

(Poročilo iz seje z dne 28. decembra 1926.)

Otvoritev.

Poverjenik tov. A. Skulj otvori 6. sejo, ugotovi ob navzočnosti vseh članov sklepčnost in prosi stvarne, kratke debate, ker je dnevni red obširen.

Sprejet je bil stavljeni predlog, da se udeležiti kot odposlanca ožjega sosveta ustanovnega obnega zbora društva »Edinstvo« tov. Hočevar in ga. Godčeva, ki naj opozorita zborovalce na kvartnost njihovega posredja.

Odobrenje zapisnika.

Tajnik prečita zapisnik 5. seje ožjega sosveta in poroča o izvršitvi posameznih sklepov, kar vzamejo člani na znanje in odobri zapisnik.

Glede nameščenja učiteljstva naj se napravi ponovno pismeni poziv na predsednike okrajnih učiteljskih društev. Poverjenik pojasni zadevo tov. Štefeta in Kmeta-Završnika ter poravnava s podpisniki znane spomenice. Ker nasprotniki niso objavili v smislu dogovora »Izjave« v svojem glasilu, naj se to pojasni v »Učit. Tovaršu«.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik poroča o tekočih zadevah, predvsem o došlih dopisih. Napravili so se sledeči sklepi:

1. Poverjeništvu pooblašamo, da natančno zasleduje Mëderndorferjev slučaj. Zanj se moramo zavzeti z vso silo.

2. Izvršni odbor UJU v Beogradu naj zastavi ves svoj vpliv, da se doseže v bodočem finančnem zakonu preklc, s katerim se je razveljavil zakon o disciplinarnem postopanju napram učiteljstvu in upostavi stari zakon, ker je izročeno učiteljstvo absolutizmu raznih političnih šefov. Prav tako naj deluje z vsemi dopustnimi sredstvi na to, da se čimprej loči šolska uprava od policijske.

3. K odslužitvi kadrskega roka vpoklicani učitelji naj pred potekom odslužitve pravočasno vložijo prošnjo za ponovni sprejem v državno službo, o čemer naj obveste poverjeništvu. V to svrhu naj se izposluje naredba, da sprejme šolska oblast prošnje za učiteljsko službo vsaj 1 mesec pred odslužitvijo brez odpustnice. Uradniška organizacija pa naj deluje na izpremembo zakona glede odslužitve kadrskega roka.

4. Učiteljski pevski zbor naj se podpira materialno in moralno. Na vsa okrajna društva naj se pošlje ponovno primerna okrožnica.

5. Spomenica treh vadniških učiteljic naj se predloži priporočilno na pristojna mesta.

6. Projekt pravil UJU, ki sta ga sestavila tov. Dimnik in Skala na temelju zadnjega referata na državni skupščini v Beogradu, se z malimi izpremembami v načelu sprejme, 1 izvod je poslati Izvršnemu odboru v Beograd, 1 pa tov. Skali.

7. Določijo se 4 delegati za občni zbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev. Okrajna društva je pozvati z okrožnico, da javijo število članstva in stavijo v proračun po 12 Din od vsakega člana za članarino Zvezi državnih nameščenecv.

8. Uredniku »Popotnika« je sporočiti na njegovo pismo, da se mora ožji svet striktno držati sklepa delegacije, ki je določila »Popotniku« v proračunu le 15 tiskovnih pol. Obsega nikakor ne moremo in ne smemo prekoračiti in dovoliti priloge.

9. Tov. Rad. Knaflič je pozvati, da pristovoljno izstopi iz naše organizacije, ker žali neosnovano ožji svet in posamezne njegove člane v javnem časopisju. Tov. Menčinu se naroča, da vložijo proti Knafliču tiskovno tožbo, ker neče dati drugače zadostnega zadoščenja.

10. Učiteljsko-dnevničarji morajo plačati isto članarino kot ostalo članstvo, ker ne moremo preko sklepa delegacije.

11. Izvršni odbor UJU v Beogradu je pozvati, naj deluje in posreduje na merodajnih mestih, da se ozirajo pri sestavi »Prosvetnega saveta« na naše predloge.

O kongresih inozemskega učiteljstva.

V naših strokovnih listih se jako malo piše o kongresih učiteljstva v tujih državah, kakor je vobče zanimanje za gibanje učiteljstva onstran naših meja jako neznatno. To se vidi že po tem, da v mnogih mednarodnih učiteljskih organizacijah ni zastopano, vsaj v reprezentančnem številu, jugoslovnsko učiteljstvo, kar si tolmačijo inozemski učitelji na način, ki ne more biti za nas časten.

Da ponovim staro frazo: kongresi so duša učiteljskega gibanja in na njih najjasneje spoznamo napredovanje ali nazadovanje učiteljstva. Še več: ako hočemo dobiti jasno sliko socialnega in materialnega stanja učiteljstva v kaki državi, prečitajmo poročila o njegovih kongresih. Za našo mlado in še nekonsolidirano organizacijo je to brezdvoma zanimivo in potrebno. Najbolj pa je zanimivo primerjati naše kongrese in inostranske, kaj se dela na teh in onih in kaj se dosega na teh in onih kongresih.

Podatki o opisanih kongresih so zajeti iz esperantskih listov.

Kongres francoskega (avantgarde) učiteljstva.

To je federacija okrog 3000 učiteljev, ki je včlanjena v Moskovski Internacijski.

Na Rakeku, v pustu 1927.

Patriotizem.

(Prosti spis — domača naloga.)

Patriotizem je pojmovni samostalni, srednjega spola, ker ga rabijo moški in ženske; oblike je nedoločne.

Skrajšana oblika patriotizma je patriot. Patriot je oseba. Oseba, ki ni patriot se imenuje antipatriot. Antipatrioti se shajajo v gostilnici k »Deklaraciji«, patrioti pa v gostilnici k »Razjedinstvu«. Gostilnic je največ v Ljubljani. Bar je tudi tam. V gostilnici »Deklaracija« točijo čisto vino, drugje pa motno. Jaz ne pijem vina, moj papa ga pije. Mama pravi, da preveč, papa pa, da premalo. V baru plešejo ženske. Mama pravi, da so grde, papa pa, da so fejšti. Jaz ne vem kakšne so.

Patrioti so stari in novi. Stari so tisti, ki so bili že pred vojno patrioti, novi pa so postali po vojni. Vojna je potrebna. Če je ni, jo pa naredimo. Papa pravi, da silijo patrioti v Beograd.

Reka Sava je patriotska, ker teče doli. Papa pravi, da patriotizem nese. Naša pitka tudi nese kakšenkrat.

Patrioti in antipatrioti imajo to skupnost, da so zapriseženi. Patrioti so prisegli z obema rokama, antipatrioti pa z eno.

Kadar se preseli k nam fašist, postane patriot.

Najboljši patrioti so policaji.

Oblika: Vsečina:
Mitja Ribičič.

Njen kongres se je vršil v začetku avgusta 1926 v Grenoblu. Pokazal je vnovič svojo se predvsejo znano borbenost proti stiskajočim reakcionarnim potencam in svojo enotnost, kiub različnim tendencam, ki se v federaciji križajo. Okoli 300 članov se je udeležilo debate in med njimi posebno mnogo mlajšega učiteljstva, kar kaže, da je federacija privlačna za mlajše učiteljske generacije in to radi njenih jasnih ciljev in metod.

Pred pravim kongresom so zborovala 3 društva:

80 učiteljic

(ki so zastopale 36 okrajnih društev učiteljic) je na svojem zborovanju razpravljalo o vprašanjih sirotišč, izvenzakonskega materinstva, socialni zaščiti delavk in služkinj, nenormalni deci itd.

Mladoučiteljsko društvo

(150 delegatov iz 30 društev). V prvi resoluciji je zahtevalo enotno organiziranje vsega proletarijata (intelektualnega in manualnega), kar obstoj dveh francoskih proletarskih federacij ovira enoten nastop proletarijata za dosego svojih ciljev. V drugi resoluciji pokazuje »mladi kongres« mizerno stanje, v katerem se nahaja mlado uradništvo vseh strok. Protestira proti povišanju plač za samo 12% in konstatira, da je pri vseh zviševanjih plač najbolj oškodovano mlajše učiteljstvo oz. uradništvo, ker se dodatki budžeta izdajo v večini na plače višjih stopenj, torej starejšega učiteljstva. Kongres misli, da sindikalisti ne morejo odobravati stopenja plač za isti poklic in delo, ker je to nasprotno načelu: »za isto delo, isto plačilo«.

Profesorji srednjih in višjih šol,

udruženi v federaciji, so imeli prvič svoj poseben sestanek, kjer so pokazali voljo za skupno delo z ostalim proletarijatom.

Pri otvoritvi skupnega kongresa federacije je govoril o Internacijsali vzgojiteljv njen sekretar Vernochet. Resno je opomnil francosko sekcijo, da ne zasleduje dovolj pozorno napredovanje Internacijsale, katero je ona stvorila pred 6 leti. Poročal je, da je na zadnjem kongresu Int. org. na Dunaju prisostvovalo mnogo delegatov iz vsega sveta.

Po vojni se federacija neumorno bori proti šovinističnim učenim knjigam. Protestirala je pri založbah ter take knjige bojkotirala; sledil je uspeh: založbe so ponovno izdale omenjene knjige, izpustivši šovinistične odstavke. Že nekaj let pripravlja federacija vzorno zgodovinsko učno knjigo. Knjiga se sedaj tiska in bo izšla v par mesecih. To bo najboljša knjiga te vrste v Franciji, ker je obdelana z objektivnega, človeškega vidika.

12. Na vsa okrajna učiteljska društva naj se pošlje okrožnica glede poseta zborovanju po članih ožjega sosveta, ki dajejo samo potrebna pojasnila brez vsake kontrole društva. Po potrebi tudi predavajo. Zaračunajo naj se le efektivni potni stroški.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik poda v glavnih obrisih poročilo o izvršeni reviziji poverjeništvu za leto 1924., ki ga vzamejo člani ožjega sosveta na znanje. Za leto 1925. bo revizija v nekaj dneh gotova. Delo napreduje počasi, ker revidira odsek temeljito. Poleg tega je treba reševati tudi tekoče zadeve, ki nikakor ne smejo zaostati. Upa, da bo lahko podal celotno revizijsko poročilo na seji širjega sosveta. Sklene se o tem obvestiti vsa okrajna učiteljska društva.

V svrhu enotnega postopanja priporoča sestanek vseh blagajnikov okrajnih učiteljskih društev. Iz ljubljanske oblasti naj bi se sestali v Ljubljani, iz mariborske pa v Celju in na Pragerskem. Sprejeto!

Nadalje poroča o nakupu adresnega stroja. Po temeljiti debati se sklene z nakupom počakati, ker je treba plačati najprej stare obveznosti. Blagajniku se naroča, da stopi v dogovor z upravami vseh listov, ki se tiskajo v Učiteljski tiskarni, zbere podatke in poroča pri prihodnji seji ožjega sosveta in nato predloži nakup adresnega stroja širjememu sosvetu v končno odločitev.

Za učiteljski naraščaj v Mariboru se sklene nakazati 3000 Din iz prispevkov članstva za učiteljski naraščaj, ker je treba plačati društvene lokale.

Urednikovo poročilo.

Urednik tov. Dimnik poda svoje poročilo glede tiska. Pred očmi moramo imeti vedno le stremiljenje za združitvijo vsega učiteljstva.

»Narodni Prosveti« je treba pošiljati več informativnih člankov. Treba bi bilo stalnega prevajalca. Ker se delo množi, priporoča sourednika, ki naj se izuri in je pri rokah za vsak slučaj. Sklene se staviti tozadevni predlog na seji širjega sosveta.

Mladinsko slovstvo.

Ker ne prinaša naš stanovski list izvirne kritike o mladinskih spisih, mladinsko slovstvo pa moramo sami najbolj ceniti, se sklene izročati vse mladinske knjige v vezani in nevezani besedi v recenzijo tov. Jos. Ribičiču, ki naj določi kritika za poezijo sam.

Proračun za II. polovico 1926./27.

Blagajnik tov. Grum kritikuje proračun poverjeništvu za II. polovico poslovnega leta 1926./27., ki ga je sprejela celjska delegacija. Ožji svet za blagajnika naloga, da sestavi nov proračun in ga predloži prihodnji seji ožjega sosveta. Dokončno naj sklepa o njem širji svet! V nabavo priporoča kartoteko zaradi lažje in boljše evidence. Sprejeto!

Skupna uradniška organizacija.

Tov. Dimnik poroča, da se je udeležil kot delegat pri Osrednji zvezi večih sestanekov. Na njih so predelali pravila. Odbor si je osvojil več naših izpreminjevalnih predlogov. Nekateri pridejo v pretres na obnem zboru. Omenja tudi sestanke s poštno in železničarsko organizacijo, ki so imeli namen poglobiti naše stike v svrhu enotnega nastopanja. Poročilo je vzel ožji svet na znanje. Podrobno bo o tem poročal na seji širjega sosveta.

Za občni zbor zveze so se določili 4 delegati. V odbor zveze se predlagata v izvolitev pov. Skulj kot odbornik, tajnik Kobal kot namestnik.

Položaj pri okrajnih učiteljskih društvih.

Poročila, ki so jih podali posamezni člani ožjega sosveta o zborovanjih okrajnih učiteljskih društev, se vzamejo na znanje.